

Möte mellan miljö- och hälsoskyddsnämndens och fastighetsnämndens presidier och rådet för funktionshinderfrågor

Tid Onsdagen den 27 maj 2026
kl. 12.30–13.30

Plats Gamla biblioteket, Tekniska nämndhuset

Närvarande

Rådets ledamöter:

Dolores Back (Neuroförbundet Stockholm) ordföranden
Carin Lemberg (DHR) vice ordföranden
Lennart Björk (Synskadades Riksförbund Stockholms stad)
Britt-Inger Stjernström (Reumatikerföreningen Stockholm)
Eva Söderbärj (FUB Stockholm)

Fastighetsnämndens presidium:

Alexandra Mattsson (V), ordföranden

Miljö- och hälsoskyddsnämndens presidium:

Åsa Lindhagen (MP), ordföranden
Elin Hjelmestam (L), vice ordföranden

Tjänstemän:

Lykke Ask, rådets sekreterare
Anders Kindberg, förvaltningschef fastighetskontoret
Ali Eroglu, fastighetskontoret
Emily Tjäder, stabschef miljöförvaltningen

Funktionshinderrådets ordförande Dolores Back hälsar alla välkomna till dagens möte.

På förhand utskickat underlag inför mötet

Rådet har på förhand skickat följande bakgrundsbeskrivning och frågor till presidierna.

Den nya soplagen om fastighetsnära insamling, FNI

Från och med den 1 januari 2027 blir det lagkrav i Sverige på fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar (plast, papper, metall, glas) för alla hushåll och verksamheter. Det innebär att sortering ska kunna ske vid eller i omedelbar anslutning till bostaden, och de allmänna återvinningsstationerna fasas ut.

Här är en sammanfattning av reglerna, inklusive aspekter rörande tillgänglighet för personer med funktionshinder.

Nya regler och krav (från och med 2026/2027)

- **Fastighetsnära insamling (FNI):** Förpackningar ska samlas in vid fastigheten. Det är kommunerna som ansvarar för att denna hämtning sker senast 1 januari 2027.
- **Implementering:** Fastighetsägare och bostadsrättsföreningar (Brf) måste anpassa sina avfallsutrymmen/miljöhus för att kunna ta emot de nya sorterna av förpackningar.
- **Närsortering:** Många kommuner introducerar "närsortering" där fyrfackskärl ersätter vanliga sopkärl, vilket gör att boende kan sortera förpackningar och mat-/restavfall på samma plats.

Avfallshantering och funktionshinder

Kravet på fastighetsnära insamling är positivt för tillgängligheten eftersom det minskar behovet av att transportera avfall till avlägsna stationer. Vid planering av nya avfallsutrymmen gäller dock specifika tillgänglighetskrav:

- **Anpassad utformning:** Miljöhus och avfallsutrymmen måste utformas så att de är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det innebär att hänsyn ska tas till framkomlighet (t.ex. rullstolsburna) och att kärl ska kunna

nås och öppnas av alla.

- **Lättillgänglig insamling:** Om en fastighet av fysiska skäl inte kan anpassas (t.ex. vid extrem trångboddhet), ansvarar kommunen för att erbjuda en "lättillgänglig" insamlingsplats i nära anslutning.
- **Hämtning vid dörren:** För personer med omfattande funktionsnedsättning som inte kan ta sig till miljöhus eller kärplats kan kommunen i vissa fall erbjuda utökad service, till exempel hämtning av avfall direkt vid dörren (bemannad hämtning), förutsatt att intyg finns och tjänsten erbjuds i den aktuella kommunen.

Vad fastighetsägare bör göra

- **Undersök behovet:** Inventera hur avfallsutrymmet ser ut idag och hur många fler kärl som behövs.
- **Kontakta kommunen:** Ta reda på hur hämtningen i din kommun ska struktureras (t.ex. fyrfackskärl).
- **Planera för tillgänglighet:** Säkerställ att den nya lösningen är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning (god belysning, inga höga trösklar, lämplig höjd på inkast).

För mer specifik information om hur reglerna tillämpas i din kommun, sök efter "fastighetsnära insamling" på din kommuns hemsida eller sopor.nu.

Vi i rådet har sökt i texten på sidan som det hänvisas till, www.sopor.nu

Svaret vi fick lød: "Hittade inget på din sökning fastighetsnära sopsorteringar /funktionshinder"

(Senast uppdaterad: 2026-01-23)

Frågor till presidierna

- *Hur skall detta gå till? Fastighetsnära insamling är kommunernas ansvar enligt texten. Hur planeras det för detta?*
- *Samordnas behoven/kraven att kunna slänga sina sopor på något sätt med hemtjänst? Är det rimligt att den behövande*

ska, om de inte har hemtjänst, bli tvungen att ansöka om hemtjänst och belastas med extra avgifter (som dessutom är dyra för sophämtning) som för andra är en samhällelig gratis tjänst? Se texten ovan under rubriken "hämta vid dörren" ovan.

- *Samarbetar de olika tänkbara nämnderna som är berörda av dessa frågor?*
- *Lättillgänglig insamling. Hur fungerar detta, miljö eller fastighetsnämndens ansvar? Eller är det bägges ansvar?*

Mötesdiskussion

Alexandra Mattsson (V), ordförande i fastighetsnämnden, informerar kort om ansvarsfördelningen mellan fastighetsnämnden och fastighetskontoret.

Anders Kindberg, fastighetsdirektör, fyller i att fastighetskontoret har relativt få bostäder i sitt bestånd, men några mindre fastigheter som hyrs ut. Ansvar kopplat till fastighetsnära insamling ligger på fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen. Fastighetskontoret har hittills inte sett några större problem eller utmaningar i sitt bestånd. Om lösningen är tillgänglig i dag bedöms den även kunna vara det framöver, men frågan hålls under bevakning.

Åsa Lindhagen (MP), ordförande i miljö- och hälsoskyddsnämnden, informerar om att miljö- och hälsoskyddsnämnden, tillsammans med miljöförvaltningen, främst har ett tillsynsansvar. Det är fastighetsägaren som ansvarar för att ordna den fastighetsnära insamlingen.

Stockholm Vatten och Avfall har en central roll i genomförandet, eftersom bolaget ansvarar för stadens avfallshantering och arbetar med hur insamlingen ska organiseras i praktiken.

Det finns stora utmaningar, framför allt i city, med att genomföra fastighetsnära insamling. Samtidigt finns en möjlighet att gemensamt ta ett helhetsgrepp om hushållens avfall.

Åsa bekräftar att rådet lyfter en viktig fråga, eftersom avfallshantering påverkar människors vardag och är en grundläggande funktion som behöver fungera för alla. Det finns

samtidigt utmaningar i lagstiftningen. Till exempel hur staden ska gå till väga i de hus där det inte går att ordna fastighetsnära insamling, till exempel där det saknas utrymme eller där det inte är möjligt att inrätta miljörum, soprum eller kärl. Därför har staden arbetat med att ta fram kriterier för undantag och alternativa lösningar som nu finns på plats.

Presidierna framhåller att rådet lyfter ett viktigt perspektiv. De konstaterar att det inte är rimligt att en person ska behöva ansöka om hemtjänst för att få hjälp med att slänga avfall. Frågan tas med för vidare hantering. Även om antalet hus där problemen uppstår inte bedöms vara stort är principen viktig: alla ska ha en enkel och fungerande lösning.

Elin Hjelmestam (L), vice ordförande i miljö- och hälsoskyddsnämnden, instämmer i att detta är en viktig fråga och något som är, och har varit, en utmaning. Hon lyfter att frågan behöver tas med i tillsynsarbetet.

Lennart Björk, ledamot i funktionshinderrådet, framför att det vore bra om sopkärl märks upp med punktskrift och tydliga klistermärkessymboler.

Anders Kindberg tar med sig synpunkten till fastighetskontoret.

Dolores Back, ordförande i funktionshinderrådet, föreslår att de som monterar eller placerar kärl och utrustning bör prova lösningarna praktiskt utifrån ett tillgänglighetsperspektiv, exempelvis genom att kontrollera höjd och placering ur sittande position. Rådet framhåller att om lösningen fungerar för personer som använder rullstol fungerar den ofta även bättre för barn och andra användare. Tillgänglighet bör ses som ett minimum, inte som ett särskilt tillägg.

Det går att ansöka om automatiska dörröppnare via bostadsanpassningsbidrag men rådet förklarar att det är långa kötider bara till att få träffa en handläggare. Dessutom finns frågor om ansvaret samt om eventuella kostnader ska läggas på den enskilde eller på fastighetsägaren (vid ett flerbostadshus).

Åsa påpekar att rådet bör involveras när arbetet går vidare, så att konkreta synpunkter och förslag kan tas med.

I de fall ansvaret ligger på bostadsrättsföreningar eller andra fastighetsägare behöver frågan ändå följas. Presidiet lyfter även behovet av att ta med frågan till stadens egna bostadsbolag.

Alexandra lyfter frågan om samordning med stadsdelsförvaltningarna och riktlinjerna för hemtjänst, där biståndshandläggare gör bedömningar av behov och eventuella extra timmar. Frågan kräver samarbete mellan lagstiftare, beslutsfattare och de som gör individuella behovsbedömningar. Det kan vara en svår fråga för socialtjänsten att hantera i praktiken.

Rådet och presidierna konstaterar gemensamt att det finns stora utmaningar, men också att arbetet behöver inriktas på ökad likvärdighet. En särskild fråga är ekonomin och om det är rimligt att en person ska behöva betala mer för att få hjälp med en grundläggande avfallshantering.

Sammanfattningsvis enas gruppen om att staden arbetar med tillgänglighetsfrågor, men att mer behöver göras och att arbetet behöver bli bättre.

Presidierna och rådets ordförande tackar för mötet.

Vid anteckningarna

Lykke Ask